

Opdateret uddrag af

Rapport

fra udvalg om

Sø- og Handelsrettens

kurator-/medhjælperordning

afgivet den 3. april 2013

til

Præsidenten for Sø- og Handelsretten

5. Hvilke konkrete krav skal man stille til faste kuratorer og medhjælpere?

5.1. Indledning

Når Sø- og Handelsretten skal antage faste kuratorer/medhjælpere, må denne naturligvis træffe sin afgørelse på sagligt grundlag. Dette udelukker dog ikke, at der udover objektive hensyn også kan indgå mere subjektivt betonedede elementer ved vurderingen af egnede kandidater. Dette er også i overensstemmelse med den praksis som Sø- og Handelsretten hidtil har fulgt. Det hedder herom i Festskrift til Sø- og Handelsretten s. 275 bl.a.:

”... Ved vurderingen af en ansøgers egnethed og ekspertise lægges der betydeligt vægt på den praktiske erfaring, herunder om man har været tilknyttet andre kurator- eller medhjælperkontorer, om man har været tilknyttet andre skifteretter, antallet af boer man har behandlet, og i hvilket omfang man har behandlet de enkelte boer mere eller mindre selvstændigt, herunder om man blot har ført en retssag eller foretaget andre enkeltstående handlinger, eller om man i vidt omfang har stået for det meste af bobehandlingen. Deltagelse i særlige udvalg, såvel offentlige som private, omkring insolvensretlige emner kan også spille en rolle og tilsvarende gælder ansøgere, der i videre omfang tillige har arbejdet videnskabeligt på området og fx har skrevet bøger og/eller artikler.

Skifteretten stiller ingen alderskrav til kurator, men i og med at der kræves en ekspertise og erfaring på flere områder, vil det i praksis medføre, at den pågældende som regel har en vis alder. Ved den seneste besættelse af stillingerne havde de antagne således en alder mellem ca. 40-55 år.

Der stilles heller ikke krav om en vis geografisk tilknytning til embedet, selvom ansøgerfeltet af hensyn til møder i skifteretten navnlig kommer fra det Storkøbenhavnske område. I takt med den trafikale udvikling og fusioner blandt kontorerne, må det forventes, at der fremover også vil være ansøgere og mulige kandidater fra andre dele af landet, således at også inhabilitet af denne grund begrænses.

Det er også vigtigt at understrege, at der ikke er en »arveret« til en ledig stilling. Når en af de faste kuratorer fratræder, er dette ikke ensbetydende med, at en kollega fra samme kontor har fortrinsret til den ledige stilling. Stillingerne besættes som sagt efter opslag og på grundlag af kvalifikationer, og således at der også tages hensyn til spredning, herunder geografisk, og køns- mæssig fordeling. På den anden side udelukker det ikke en kandidat, at han kommer fra det kontor, hvor forgængeren fratræder. Skifteretten er fuldt ud opmærksom på det kommercielle hensyn, hvorefter kontoret kan have opbygget en større insolvensafdeling i tillid til, at der er en vis tilgang af sager. Dette hensyn kan dog ikke stå alene – navnlig ikke hvor man har kunnet indrette sig på, at den faste kurator skulle fratræde.

Det er heller ikke uden betydning, hvilket konkret kendskab skifterettens ledende medarbejdere har til en ansøger. Der kan være tale om såvel positive som negative faktorer. Har den pågældende tidligere vist, at han/hun mestrer opgaven, vil dette kunne understøtte valget, mens en

ansøger, der tidligere har været udsat for gentagne rykkerskrivelser, eller ikke har vist evne til pragmatiske og hensigtsmæssige løsninger, er dårligere stillet. Dette er naturligvis ikke ensbetydende med, at man ud fra en juridisk vurdering skal have vist, at man er enig med skifteretten i alle faglige spørgsmål, men blot at man skal vise gode og fleksible samarbejdsevner, således at man undgår, at sager går i hårdknude eller spidser unødigt til.”

Derimod kan fravælgelse af kandidater ikke ske blot under henvisning til køn, race eller religion.

...

Som anført ovenfor i afsnit 2.3.4. må der ud over lovens krav naturligvis også tages hensyn til dennes motiver. Udvalget foreslår derfor, at de ovenfor anførte hensyn og krav også bør være opfyldt i forhold til de faste kuratorer og medhjælpere. Dette gælder ikke mindst kravet om, at kurator bør være økonomisk solid og pålidelig. Vanskelighederne knytter sig her til, hvordan dette dokumenteres over for Sø- og Handelsretten, udover den blotte erklæring herom. Udvalget har derfor overvejet, om man kunne opstille en række negative kriterier, der udelukkede en kandidat fra at komme i betragtning, fx hvis den pågældende var udsat for trussel om udlæg eller konkurs. Det er naturligvis klart, at en ansøger ikke må være insolvent. På den anden side er der intet i vejen for, at ansøgeren har gæld, fx pantgæld eller anden gæld, når blot denne kan betales løbende. Der er heller intet i vejen for, at der findes poster, hvorom der er strid, og hvorom der måske verserer retssag. Afgrænsning kan dog være vanskelig, og vil også aktualiseres, hvis der senere opstår et spørgsmål om afsættelse af kurator, jf. derfor nærmere nedenfor i afsnit 7.3.

Der er tale om et krav, der naturligvis også stilles over for andre kuratorer og medhjælpere, men hvor dette spørgsmål alene rejses, hvis der er en helt konkret anledning hertil, enten fordi det fremføres af en af parterne, eller fordi det er alment kendt i offentligheden. Spørgsmålet er derfor, om Sø- og Handelsretten ex officio skal undersøge dette forhold, og om ansøgeren skal fremlægge sådanne oplysninger, der gør det muligt for Sø- og Handelsretten at forholde sig hertil.

Da en sådan opgave kan være overordentlig vanskelig og særdeles tidkrævende og derfor i praksis i høj grad vil komme til at bygge på oplysninger fra ansøgeren, er det udvalgets opfattelse, at det må være tilstrækkeligt, at ansøgeren blot afgiver en erklæring om, at han er økonomisk solid, og at

der ikke er udsigt til udlægsforretninger eller lignende. Dette bør samtidig suppleres med en generel oplysningspligt for kurator omkring forhold, som han/hun skønner, er af væsentlig betydning for skifteretten. Afgørende er i denne henseende, om de pågældende forhold svækker den pågældendes anseelse i offentligheden. Her tænkes naturligvis ikke på forhold, der har karakter af misligholdelse, da der altid vil være pligt til at oplyse herom, jf. nærmere herom nedenfor i afsnit 7.3., men om andre mindre graverende forhold. Udvalget finder, at dette skøn bør udøves af ansøgeren, og at risikoen for et fejlskøn, bør hvile på denne.

Udover det anførte økonomiske aspekt finder udvalget, at det helt centrale hensyn ved antagelse af en fast kurator naturligvis vedrører dennes evner og kvalifikationer på det insolvensretlige område. Denne må således have en betydelig indsigt og være kyndig på området.

Vanskelighederne knytter sig igen til dokumentationen herfor, men her kan navnlig erfaring og alder spille en rolle.

Selvom det i det følgende er muligt at pege på forskellige objektive parametre for antagelsen af faste kuratorer og medhjælpere, finder udvalget, at dette i sidste ende også beror på en række subjektive forhold. Da det efter kommissoriet påhviler udvalget at opstille kriterier, der skaber større åbenhed omkring antagelsen af disse kuratorer/medhjælpere, bør det dog tilstræbes, at dette subjektive område begrænses i videst muligt omfang.

Udvalget vil i det følgende vurdere betydning af de enkelte omtalte hensyn, samt undersøge om der er behov for at indføre andre krav i forbindelse med antagelse af faste kuratorer og medhjælpere.

5.2. Nærmere om de enkelte hensyn

5.2.1. Kyndighed og indsigt

Når Sø- og Handelsretten finder anledning til at benytte en fast kurator, er formålet primært at sikre en hurtig og effektiv sagsbehandling ikke mindst af hensyn til Sø- og Handelsretten. Det

medfører tilsvarende en lettelse i rettens arbejde, når der på forhånd er udpeget en kreds af velkvalificerede faste medhjælpere i gældssaneringsager.

Hensynet til kreditorerne i konkursager er i denne henseende af mindre væsentlig betydning, fordi de har mulighed for at udnytte valgretten, men når det offentlige peger på en bestemt kurator, er der naturligvis også hos kreditorerne en forventning om, at dette er udtryk for kvalitet.

Hensynet til skyldneren, navnlig den personlige skyldner, men også kationisten for den juridiske skyldner, kan heller ikke frakendes enhver betydning, selvom de pågældende i realiteten er sat uden for indflydelse. Dette hænger sammen med, at de pågældende fortsat hæfter for gæld, der ikke dækkes via konkursbehandlingen, hvorfor de har en klar interesse i, at dækningsprocenten bliver så høj som muligt. Hensynet til skyldneren kommer også frem i relation til gældssaneringsager. Endelig har Sø- og Handelsretten en selvstændig interesse i, at kurator/medhjælper besidder stor kyndighed og indsigt, hvilket kan betyde en hurtigere afslutning af bobehandlingen og en betydelig lettelse i skifterettens tilsyn. Dette gælder navnlig ved Sø- og Handelsretten, hvor der er et stort »sagsflow«, og hvor der er et behov for helt faste og klare rutiner. Udvalget finder det på den baggrund naturligt, at Sø- og Handelsretten ved udvælgelse af en fast kurator/medhjælper tillægger dette hensyn betydelig vægt.

I den forbindelse har det naturligvis også betydning, hvor mange konkursboer/gældssaneringsager, den pågældende har behandlet, navnlig som kurator/medhjælper, men også som hjælp til kurator/medhjælper. Bobehandling kræver rutine både med hensyn til at tilrettelægge et måske kompliceret sagsforløb, men også evnen til løse vanskelige juridiske problemer, uden at dette nødvendigvis bør føre til en konflikt. Forhandlingsevnen og evnen til at finde rimelige pragmatiske løsninger ud fra »cost/benefit-betragtninger« spiller en betydelig rolle. Herved kan kurator/medhjælper også medvirke til at undgå at belaste retssystemet med unødige retssager. Dette er egenskaber, der kræver erfaring, og som bl.a. kan opnås via sagsbehandling, men naturligvis også gennem retsarbejde og selvstændig deltagelse i forhandlinger mv.

Det er naturligvis ikke muligt at sætte tal herpå forstået på den måde, at Sø- og Handelsretten skal forlange, at en ansøger fx skal have behandlet et vist antal boer/gældssaneringsager. Dette ville heller ikke nødvendigvis være udtryk for kyndighed og indsigt, idet det ikke siger noget om bobehandlingens kvalitet. Manglende eller ringe kendskab til bobehandling, vil derimod som regel være en diskvalificerende faktor.

Udvalget foreslår, at en ansøger altid bør oplyse, i hvilket omfang han eller hun har behandlet konkursboer/gældssaneringsager både som selvstændig kurator/medhjælper eller på anden måde. Det samme gælder tilsvarende typer boer, navnlig dødsboer, herunder insolvente dødsboer, og ægtefælleskifter. Erfaring med hensyn til førelse af retssager og møderet for højere instanser har ligeledes betydning.

Kyndighed og indsigt har også et tidsmæssigt aspekt, idet det alt andet lige må antages, at den ansøger, som har beskæftiget sig i længere tid med bobehandling, kan have en større erfaring end den ansøger, der kun har beskæftiget sig hermed i en kortere periode. Det er dog heller ikke på dette punkt muligt at opstille et eksakt tidsmæssigt krav.

Udvalget foreslår, at en ansøger altid bør oplyse om, hvor længe han eller hun har behandlet boer.

Udvalget foreslår endelig, at det bør oplyses, hvor i landet og dermed ved hvilken skifteret, den pågældende har haft sit hovedvirke omkring navnlig bobehandling, således at det bliver muligt for Sø- og Handelsretten at indhente supplerende oplysninger, hvor der skønnes behov herfor. Det er klart, at sådanne indhentede oplysninger vil have et subjektivt præg, men udvalget finder ikke tilstrækkeligt grundlag for at afskære en sådan mulighed. Da der ofte er mange ansøgere til en stilling som fast kurator/medhjælper, kan Sø- og Handelsretten naturligvis ikke indhente sådanne oplysninger vedrørende alle ansøgere, og denne form for subjektiv oplysningssupplering bør derfor ikke benyttes som grundlag for en forhåndsfraserterning af ansøgere. Er der derimod kun ganske få ansøgere tilbage i opløbet, kan sådanne oplysninger mellem i princippet ligestillede ansøgere være

udslagsgivende. Der vil naturligvis heller ikke være noget i vejen for, at en ansøger selv tilvejebringer oplysninger fra den lokale skifteret. Det må dog forventes, at dette kun vil ske, hvor denne har et positivt indhold. En manglende erklæring vil derfor ikke i sig selv være diskvalificerende.

5.2.2. Alderskrav mm.

Det fremgår af de hidtidige erfaringer omkring antagelse af faste kuratorer, jf. afsnit 5.1., at de antagne kandidater er mellem 40-55 år. Dette er naturligvis ikke en obligatorisk betingelse, men derimod en konsekvens af vilkåret om erfaring og indsigt.

Det er udvalgets opfattelse, at det ikke bør være udelukket at komme i betragtning, selvom man er under eller over den anførte alder. Alderskravet er således i realiteten ikke et krav. Derimod bør en ansøger altid oplyse om fødselsdato af hensyn til det nedenfor i afsnit 7.1.3. anførte krav om en fratrædelsesalder ved 70 år, ligesom ansøgningen som en naturlig selvfølge bør indeholde oplysninger om navn, profession og adresse.

5.2.3. Nyde tillid

Når det at nyde tillid og respekt blandt kollegaer bør tillægges vægt, hænger det ikke kun sammen med, at dette i almindelighed er udtryk for, at den pågældende står for høj faglig kvalitet i arbejdet, men også at den pågældende har gode personlige egenskaber, der kan være med til at sikre en pragmatisk, fleksibel og hurtig sagsbehandling, uden at hensynet til det juridiske grundlag eller parternes/boets interesser tilsidesættes. Dette er i alles interesse. Sø- og Handelsretten bør derfor have mulighed for at indhente oplysninger herom, da dette i sagens natur er vanskeligt for den enkelte ansøger at beskrive. Selvfølgelig kan man altid beskrive sine evner til at forlige retssager og afslutte andre forligsforhandlinger, men en udtalelse fra kollegaer kan i denne henseende være mere retvisende. Da Danske Insolvensadvokater har indført en certificeringsordning, jf. afsnit 3.5., finder udvalget, at det fremadrettet vil være naturligt at indhente oplysninger hos denne forening. Det vil i den sammenhæng også være naturligt at få oplyst, om den pågældende har mange nævnssager.

Udvalget er opmærksomt på, at oplysninger herom kræver samtykke fra den pågældende, men manglende samtykke, vil efter omstændighederne også være en brugbar oplysning.

Udvalget foreslår, at det ikke bør være et obligatorisk krav, at man er certificeret for at komme i betragtning, men er en ansøger ikke certificeret, må vedkommende i almindelighed være indstillet på at fremkomme med en begrundelse herfor.

Udvalget foreslår endelig, at Sø- og Handelsretten også kan indhente oplysninger hos Kuratorforeningen eller andre, der har kendskab til den pågældende, herunder andre skifteretter, i relation til såvel kyndighed som tillid.

5.2.4. En eller flere fra samme kontor

Udvalget har overvejet, om der bør stilles krav om, at der skal være grænser for hvor mange faste kuratorer, der kan komme fra samme kontor, eller om der omvendt, som i Norge,, bør tilstræbes en ordning, hvor der altid kommer flere fra samme kontor.

Som offentlig myndighed har Sø- og Handelsretten en vis forpligtelse til at sikre, at goder bliver rimeligt og ligeligt fordelt, og navnlig at man i vidt omfang undgår habilitetsproblemer. Dette taler således for, at hvervenerne som faste kuratorer og medhjælpere fordeles på så mange kontorer som muligt.

Set fra det offentliges side er der dog også et ønske om en høj effektiv ydelse, hvilket – navnlig ved større boer – bedst sikres, hvis en fast kurator/medhjælper har et større kontor og dermed en større insolvensafdeling i ryggen.

Det er udvalgets opfattelse, at der ved antagelsen af de faste kuratorer ikke bør være et krav om, at de enkelte advokatkontorer kun må være repræsenteret af en kurator, og omvendt bør det heller ikke være et krav eller målsætning, at der altid kommer flere faste kuratorer fra samme kontor. Afgørende for, om der antages en eller flere må principielt være, om de pågældende er de bedst kvalificerede. På den anden side vil en fuldstændig centralisering af hvervenerne som fast kurator ofte

skabe habilitetsproblemer. Under hensyn hertil og det førnævnte fordelingssynspunkt, bør det derfor tilstræbes, at der i almindelighed ikke er mere end to kuratorer fra samme kontor.

Da et advokatkontor ikke er en statisk størrelse, vil der uundgåeligt opstå problemer ved fusioner. Sø- og Handelsretten kan naturligvis ikke blande sig i sådanne fusionsforhandlinger, men fører dette til, at tre eller flere kuratorer fremover kommer fra samme kontor, vil der i højere grad kunne opstå habilitetsproblemer.

Udvalget foreslår, at Sø- og Handelsretten træffer afgørelse om, hvorvidt alle kan fortsætte, eller om der er forhold, der tilsiger en ændring af vilkårene for de pågældende faste kuratorer, herunder eksempelvis, om der indtil videre er behov for en begrænsning i antallet af vagter eller en suspension af antagelsen frem til næste periodeudløb.

For så vidt angår de faste medhjælpere er kvalitetskravene naturligvis også afgørende, men da kredsen er forholdsvis begrænset, bør disse hverv – også af hensyn til habilitetsspørgsmål – fordeles på så mange kontorer som muligt, således at der så vidt muligt alene er en fast medhjælper fra samme kontor.

5.2.5. Uddannelse

Konkursloven indeholder, som anført i afsnit 2.3.4., ikke et krav om, at en kurator skal have en bestemt uddannelse, fx være advokat. Kreditorerne kan således godt vælge fx en revisor som kurator. Skifteretten er ved antagelse af faste kuratorer derimod ikke på samme måde bundet heraf. Det er dog væsentligt at præcisere, at det fortsat er kvalifikationerne, der er afgørende, og at det således ikke er udelukket at antage personer fra andre brancher. I praksis har der dog alene været antaget advokater. Dette hænger naturligt sammen med, at kurator skal have kendskab til retsreglerne på en lang række områder og samtidig have kendskab til, hvorledes konflikter løses, herunder gennem retssagsarbejde. Er der behov for anden sagkyndig bistand, kan kurator antage en sådan i medfør af konkurslovens § 110, stk. 1.

For så vidt angår faste medhjælpere er kendskab til retsregler og navnlig og ikke mindst retspraksis af helt afgørende betydning, hvorfor det reelt alene vil være advokater, der kan komme i betragtning.

Det er udvalgets opfattelse, at der i almindelighed ikke er grundlag for at ændre den nuværende praksis, hvorefter det i almindelighed kun er personer med kendskab til retsregler og retsarbejde, der antages som kuratorer/medhjælpere.

Advokater har en forpligtelse til at videreudanne sig og deltager således løbende i efteruddannelseskurser. Oplysninger herom er naturligvis af stor betydning for skifteretten, hvilket i relation til de faste kuratorer/medhjælpere navnlig gælder kurser inden for insolvensområdet. Det er også en betingelse for certificering/fortsat certificering, at halvdelen af den obligatoriske efteruddannelse relaterer sig til insolvens-ret/insolvensretsrelaterede kurser, og hvor minimumskravet er 27 lektioner á 45 minutter over tre år. Oplysninger om andre relevante kurser kan også tillægges betydning.

Udvalget foreslår, at en ansøger derfor som det altovervejende udgangspunkt bør have gennemført relevante kurser for at kunne komme i betragtning og bør oplyse herom.

En ansøger kan også have erhvervet sig anden relevant viden inden for insolvensretsområdet, fx gennem forskning eller forfattervirksomhed. Dette kan naturligvis ikke stilles som en betingelse, men oplysninger herom vil naturligt indgå i vurderingen af den enkelte ansøger.

På tilsvarende måde kan kendskab til udenlandske forhold, som må forventes at få større betydning fremover, ligeledes være relevant, hvorfor uddannelse og praktikophold i udlandet, bør kunne tillægges betydning.

5.2.6. Geografisk tilknytning

Den geografiske tilknytning til Sø- og Handelsretten har historisk set altid spillet en stor rolle. Dette hang tidligere sammen med, at der som led i bobehandlingen blev afholdt en lang række

møder i skifteretten, hvor kurator skulle være til stede. Dette var ikke mindst tilfældet i fordringsprøvelsesmøder frem til lovændringer i 1996, hvorefter disse blev lagt ud til kuratorerne. I dag holdes der, når bortses fra konkursdekret-mødet, kun få møder i Sø- og Handelsretten, og selv det afsluttende møde finder i langt de fleste tilfælde sted, uden at andre end en repræsentant fra retten er til stede. I praksis skal kurator således kun møde, når en fordringsprøvelse indbringes for skifteretten i medfør af konkurslovens kapitel 16. Disse møder har karakter af hovedforhandlinger og svarer fuldstændig til civile retssager. Den geografiske tilknytning – også set i forhold til landets nuværende infrastruktur – har derfor i forhold til Sø- og Handelsretten ikke længere nogen større praktisk betydning. På den anden side befinder boets aktiver, herunder ikke mindst en igangværende virksomhed, sig ofte i nærheden af Sø- og Handelsretten, og det er derfor hensigtsmæssigt, at kurator også er i nærheden. Man kan heller ikke afvise, at lokalkendskab kan have betydning. For så vidt angår gældssaneringsager er det også praktisk, at medhjælper uden besvær kan aflægge besøg hos skyldneren. Den geografiske tilknytning kan derfor ikke fuldstændig frakendes enhver betydning, og det bør derfor tilstræbes, at der er en vis geografisk spredning, navnlig inden for retskredsen.

På den anden side er hensynet til inhabilitet et tungtvejende hensyn, hvorfor det er i Sø- og Handelsrettens interesse, at der kan hentes bistand fra en anden del af landet.

På den anførte baggrund foreslår udvalget, at de faste kuratorer/medhjælpere i almindelighed bør hentes i lokalområdet, hvorved man sikrer sig et vist lokalkendskab, men at Sø- og Handelsretten ikke skal være afskåret fra at antage faste kuratorer/medhjælpere, der har deres (primære) virke uden for det storkøbenhavnske område.

5.2.7. Generationsskifte

Da hvervet som fast kurator/medhjælper anses for attraktivt, har der altid været en stor interesse i, at disse hverv kan videreføres af en anden fra samme kontor, når en kollega fratræder. Herved har man kunnet opretholde den eksisterende insolvensafdeling og sikre en vis indtjening. Dette er selvfølgelig primært i advokatkontorets økonomiske interesse, men skifteretten har også en fordel, da man herved kan bibeholde den rutine og erfaring, der er opbygget på kontoret.

Ulempen er naturligvis, at der ikke herved sker en vis fornyelse, og at en sådan obligatorisk »arvet« ikke nødvendigvis sikrer, at det er de bedst kvalificerede, der bliver antaget som faste kuratorer/medhjælpere.

Det er derfor udvalgets opfattelse, at der ikke bør være en automatisk ret til stillinger som faste kuratorer/medhjælpere, men at det omvendt naturligvis ikke diskvalificerer en ansøger, at han eller hun kommer fra et kontor, hvor en fast kurator/medhjælper fratræder.

Antagelse bør ske efter kvalifikationer mv. Det betyder også, at hvis en kurator/medhjælper fratræder på grund af manglende genantagelse efter en tidsbegrænset udnævnelse, jf. afsnit 7.1. og 7.2., er dette i almindelighed også uden betydning for andre ansøgere fra det pågældende kontor.

5.2.8. Prøveperiode

Udvalget har overvejet, om der i tilknytning til antagelsen som fast kurator/medhjælper bør være en prøveperiode. Dette har betydning ved den første antagelse, men spiller næppe nogen rolle i forbindelse med en genantagelse, hvor alle de involverede kender til hinanden og forholdene.

Der kan naturligvis ikke være tvivl om, at en fast kurator/medhjælper til enhver tid kan vælge at frasige sig hvervet som fast kurator/medhjælper. Spørgsmålet er derfor alene, om Sø- og Handelsretten bør have en mulighed for at kunne opsiges samarbejdet inden for en frist, fordi det viser sig, at dette ikke forløber som forventet.

Det er udvalgets opfattelse, at en sådan opsigelse af samarbejdet bør være begrundet i meget alvorlige forhold, hvorfor hensynet hertil må kunne tilgodeses via reglerne om ophævelse af hvervet, jf. afsnit 7.3. Der skønnes således ikke at være behov for at stille forslag om en prøveperiode.

5.2.9. Subjektive forhold

Et af de væsentligste formål med denne udredning er at skabe større åbenhed omkring antagelse af faste kuratorer/medhjælpere. Dette taler derfor med stor vægt for at frakende subjektive forhold

enhver betydning, da sådanne forhold vanskeligt lader sig klarlægge. Det må dog nok anses for urealistisk at opstille et forbud herimod. Antagelsen som fast kurator/medhjælper indebærer fx, at man løbende kan opretholde et godt samarbejde med Sø- og Handelsrettens ledelse og de jurister, der tilknyttet Sø- og Handelsrettens Insolvensafdeling, herunder den skiftende bestand af dommerfuldmægtige. Samtidig er det nødvendigt, at man hele tiden kan opretholde et godt forhold til de øvrige faste kuratorer, og i den forbindelse medvirke til, at der løbende tilvejebringes fælles procedurer. Dette vil i høj grad lette Sø- og Handelsrettens arbejde, men er også med til at skabe forudsigelighed ved sagsbehandlingen. Som tidligere anført spiller samarbejdsevner en ikke uvæsentlig rolle. Når Sø- og Handelsretten skal vurdere dette forhold, kommer man næppe uden om, at ledelsens vurdering af en mulig kandidat nødvendigvis også må omfatte ledelsens subjektive kendskab til den pågældende. Har den pågældende fx været udpeget som kurator i kraft af kreditorstemmer og herigennem vist gode evner, eller har den pågældende på andre områder, fx i rekonstruktionssager, demonstreret dette, finder udvalget, at dette bør kunne tillægges betydning.

Udvalget finder det dog ikke muligt at opstille generelle retningslinjer i relation til dette subjektive område udover en målsætning om, at dette område bør begrænses i videst muligt omfang, hvilket bl.a. kan ske ved, at der afholdes samtaler med egnede kandidater, jf. nedenfor i afsnit 6.2.

5.2.10. Særligt om genantagelse

Hvis der som foreslået nedenfor i afsnit 7.1. indføres en regel om tidsbegrænset antagelse, vil der i en række tilfælde blive tale om genantagelse af faste kuratorer og medhjælpere. Dette rejser spørgsmålet, om der kan stilles andre krav til den pågældende. Er der tale om en ansøger, som gennem en længere årrække har udført sit arbejde, uden at dette har givet anledning til væsentlige bemærkninger, vil dette i sig selv være en kvalifikation. Samtidig vil der være tale om en ansøger, som Sø- og Handelsretten har et betydeligt kendskab til. Det kan derfor ikke udelukkes, at en sådan ansøger kan have et væsentligt fortrin i forhold til andre ansøgere, men bortset herfra bør det være de almindelige kvalifikationer i forhold til de øvrige ansøgere, der er afgørende.

5.3. Løbende evaluering

Når en fast kurator eller medhjælper er antaget, kan der under det videre forløb opstå et ønske eller behov for, at den pågældende får klarlagt, om han eller hun indfrier de forventninger, som Sø- og Handelsretten måtte have. Dette kan også medvirke til at sikre, at den pågældende øger sine muligheder for en forlængelse af perioden. Tilsvarende kan Sø- og Handelsretten også have et behov for at efterlyse småændringer og justeringer.

Sø- og Handelsretten har fulgt udvalgets forslag om en mere formaliseret ordning og indkalder derfor i forlængelse af afholdt tilsyn de faste kuratorer til en formaliseret samtale med rettens ledelse, hvor samarbejdet bliver evalueret.

Derudover taler Sø- og Handelsrettens ledelse løbende med de enkelte kuratorer/medhjælpere, hvis der er behov herfor, ligesom der afholdes 2 årlige møder med foreningens bestyrelse, hvor der drøftes generelle anliggende, men naturligvis ikke personspørgsmål.

6. Procedurer ved ny- og genantagelse

6.1. Opslag/uopfordret ansøgning

Det hænder, at en advokat retter telefonisk eller skriftlig henvendelse til Sø- og Handelsretten og anmoder om at komme i betragtning som fast kurator. Sådanne uopfordrede ansøgere bliver henvist til at søge en stilling, når der opstår et konkret behov herfor, og der har været et opslag herom. Spørgsmålet om fremgangsmåden ved antagelse af nye faste kuratorer er bl.a. behandlet i Festskrift til Sø- og Handelsretten s. 273 f., hvor det hedder:

“... Når skifteretten antager nye faste kuratorer, sker det på grundlag af et offentligt opslag, og som regel er det tilstrækkeligt at indrykke en annonce i Statstidende. Advokatsamfundet orienterer efter aftale samtlige advokatkontorer i Storkøbenhavn om opslaget, hvorved man også ad denne vej sikrer sig en større spredning. Opslag finder som altovervejende hovedregel først sted, når der er flere stillinger ledige, hvilket der typisk er med ca. 5 års mellemrum. Tidsintervallet afhænger også af konjunkturudviklingen, dvs. beror på, om der for tiden er behov for flere eller færre faste kuratorer. ...

De faste kuratorer udnævnes af Sø- og Handelsrettens præsident efter indstilling fra skifterettens dommer. ...”

Udvalget har overvejet, om antagelse i stedet burde være en regelmæssig tilbagevendende begivenhed. Om praksis ved byfogddembeten i Oslo hedder det i redegørelsen bl.a.:

"... Oslo byfogdembeta tar inn nye bostyrere med utgangspunkt i skriftlige forespørsler. De aktuelle advokater i Oslo er kjent med at man kan rette en slik henvendelse til domstolen. Vi mottar jevnlig forespørsler om å få tildelt oppdrag. For tiden foretar vi en samlet vurdering av forespørslene en gang per år. ..."

I Norge foretager man således en vurdering hvert år. Det skal i tilknytning hertil bemærkes, at hvis der ikke er behov for en udvidelse af kredsen, vil der tilsvarende blive foretaget en reduktion af et antal advokater. Det hedder således også i redegørelsen:

"... Det skjer en vis avskalling av naturlige årsaker; stillingsendring, pensjonering, eget ønske mv. Grunnet behov for noe bedre aldersspredning og også et ønske om å få inn flere kvinner, har fem nye advokater fått oppdrag de siste par år. Vi har samtidig 'utfaset' fem advokater fordi det ikke har vært behov for å øke det totale antallet bostyrere. Kriteriet har nå vært høyest alder og lang fartstid. ..."

Udvalget foreslår, at en udskiftning på grundlag af fx alder rummer et tilfældighedspræg og kan indebære et spild af erfaringer, som ikke nødvendigvis er begrundet i uegnethed. Hensynet til udskiftning i kredsen bør i tilstrækkeligt omfang kunne tilgodeses ved, at hvervet som fast kurator-/medhjælper er tidsmæssigt begrænset, jf. afsnit 7.1., og at der kan ske ophævelse af samarbejdet ved misligholdelse, jf. afsnit 7.3.

Udvalget finder på den baggrund, at der kun bør ske opslag, når der er et konkret behov herfor, dvs. typisk når en periode udløber eller ved fratræden på grund af alder.

Sø- og Handelsretten har i sin hidtidige praksis foretaget sådanne opslag, når der var behov for at besætte flere stillinger. Når flere kuratorer er fratrådt, er der enten før eller efterfølgende slået det antal stillinger op, der var behov for. Hvis hvervet som fast kurator/medhjælper gøres tidsbegrænset, kan denne praksis ikke opretholdes, da det uvilkårligt vil indebære, at en fast kurator/medhjælper, hvis periode udløber, i så fald må afvente at perioderne for andre udløber i en nær fremtid, før der kan tages stilling til en eventuel genantagelse.

Udvalget foreslår derfor, at der sker genopslag i god tid, inden en konkret periode udløber for en fast kurator/medhjælper, og at dette derfor må ske i hyppigere omfang end i dag. Dette kan ske på den måde, at der i et givent år, hvor en række af de faste kuratorer/medhjælpere fylder 70 år, eller den hidtidige periode udløber, foretages et samlet opslag af flere stillinger på en gang, men således at disse først genbesættes i takt med, at stillingerne bliver ledige. Sø- og Handelsretten bør dog – navnlig ved ordningens etablering – søge at antage de faste kuratorer/medhjælpere i »bundter«, således at perioderne i vidt omfang udløber samtidig for en række af de faste kuratorer/medhjælpere. Da der også i dag er en aldersspredning blandt de pågældende, og da disse må antages at ville genansøge hvervet, ville der herved ske en vis spredning.

Udvalget kan endelig tiltræde, at den nuværende ordning, hvorefter der ved opslag af de faste stillinger sker offentliggørelse i Statstidende heraf, opretholdes, og at samarbejdet med Advokatsamfundet fortsætter, ligesom foreningen af Danske Insolvensadvokater og Kuratorforeningen underrettes om stillingsopslag. Endelig offentliggøres stillingsopslag på Sø- og Handelsrettens hjemmeside.

6.2. Samtaler

Udvalget har overvejet, om der bør være et obligatorisk krav om, at ansøger i forbindelse med den første antagelse skal indkaldes til en samtale i Sø- og Handelsretten. Der har i praksis hidtil ikke været tradition for, at Sø- og Handelsrettens ledelse har haft samtaler med mulige egnede kandidater. Dette hænger sammen med, at en eller flere ledende medarbejdere som regel har et vist kendskab til de kandidater, der kan komme i betragtning.

Udvalget finder, at en samtale kan være et egnet instrument ved udvælgelsen af en fast kurator/medhjælper, navnlig i forhold til kandidater, der ikke har sin daglige gang i Sø- og Handelsretten, hvorfor det ikke bør være udelukket at gennemføre sådanne samtaler, hvis Sø- og Handelsrettens ledelse skønner, at der er et konkret behov herfor. Derimod bør det ikke være et obligatorisk krav, da dette blot kan have karakter af en »skueproces« med unødigt tidsspilde for alle involverede.

7. Fratræden

7.1. Tidsbegrænset antagelse

7.1.1. Problemstilling

Det hedder i kommissoriet bl.a., at skifteretten »til enhver tid [skal have] et korps af højt kvalificerede advokater til rådighed som kuratorer/medhjælpere«, og at udvalget skal undersøge, »om hvervet skal være tidsbegrænset«.

Udvalget har derfor i overensstemmelse med kommissoriet overvejet mulighederne for at indføre en sådan tidsbegrænsning af hvervet som fast kurator/medhjælper ved skifteretten. Betænkelighederne ved den nuværende ordning, der bygger på antagelse til den pågældende fylder 70 år, har navnlig været fremført i dagspressen, hvor det har været anført, at der er en for nær sammenhæng mellem de faste kuratorer og Sø- og Handelsretten, og dette kunne føre til inhabilitet ikke mindst i relation til fastsættelsen af vederlag til kurator. Der er dog ikke anført konkrete begrundede eksempler herpå, og der findes efter udvalgets opfattelse heller ikke sådanne eksempler. Der ses ikke at være rejst tilsvarende kritik af medhjælperordningen, hvilket formentlig hænger sammen med, at denne har en ganske anden rolle, idet det følger af lovgivningen, at medhjælper optræder på retens vegne.

En tidsbegrænsning kan dog være velbegrundet ud fra andre hensyn, herunder fx konkurrencemæssige hensyn, og i det følgende vil det derfor blive undersøgt, hvilke forhold der kunne tale for og imod en sådan ordning. Hvis der stilles forslag om en sådan begrænsning, rejser det som en naturlig konsekvens heraf, spørgsmålet om tidsperiodens længde, hvorfor dette forhold ligeledes vil blive inddraget.

...

7.1.4. Udvalgets forslag

Udvalget foreslår, at der ved antagelse af faste kuratorer/medhjælpere ved Sø- og Handelsretten indføres en tidsbegrænsning i hvervet som fast kurator/medhjælper, og et flertal foreslår at perioden bør fastsættes til 10 år og med mulighed for forlængelse flere gange, mens et mindretal foreslår, at perioden bør være væsentlig kortere. Et enigt udvalg foreslår, at en ansøgning om forlængelse skal indgives senest 1 år inden udløbet af den aktuelle periode, dog med en dispensationsmulighed ved en rimelig begrundet fristoverskridelse.

Udvalget foreslår, at forlængelse af stillingen som fast kurator/medhjælper skal ske efter opslag og ikke blot på grundlag af ansøgning. Udvalget foreslår endelig, at hvervet senest bør ophøre, med udgangen af den måned, hvor den pågældende fylder 70 år.

7.1.5. Overgangsordning

Da de nuværende kuratorer/medhjælpere har indrettet sig på hvervet, vil det være naturligt, at ordningen i første omgang kommer til at omfatte dem alle og på en sådan måde, at antagelsen gælder i 10 år fra ordningens ikrafttræden, dog højst til den pågældende fylder 70 år.

Da de nuværende faste kuratorer/medhjælpere er aldersmæssigt spredt mellem knap ca. 40 og op mod 70 år, vil flere ikke opnå en 10-årig periode. Herved tilgodeses Sø- og Handelsrettens muligheder for løbende at foretage de nødvendige tilpasninger.

7.2. Afløbstid

7.2.1. Problemstilling

Det hedder i kommissoriet, at udvalget skal udtale sig om, hvorledes der skal forholdes, når en fast kurator/medhjælper fratræder sit hverv. Dette kan være begrundet i forskellige årsager, men skyldes som hovedregel, at den pågældende fylder 70 år eller ønsker at gå på pension på et tidligere tidspunkt. Dette aktualiseres også, når en fast kurator/medhjælper afgår ved døden eller må fratræde på grund af alvorlig sygdom før denne alder. Fratræden vil også kunne komme på tale, hvis der foreligger væsentlig misligholdelse, fx strafbart forhold/groft smøleri, eller, hvis der indføres tidsbegrænsning, fordi der ikke sker forlængelse ved fristens udløb.

I alle tilfælde betyder en sådan fratræden, at den pågældende ikke længere har fast vagt i Sø- og Handelsretten, og at der ikke i kraft af hvervet tildeles den pågældende nye sager.

Når fratrædelsestidspunktet ligger fast, relaterer problemerne sig til de sager, som den pågældende allerede har modtaget i kraft af sin tidligere stilling som fast kurator/medhjælper. Ved sygdom og navnlig dødsfald foreligger der en helt særlig situation, hvor Sø- og Handelsretten ud fra et skøn må overveje, om de hidtidige sager skal færdigbehandles af en anden fra den pågældendes kontor, eller om der må udpeges en eller flere andre af de faste kuratorer/medhjælpere. I praksis er der fundet ad hoc løsninger med afdødes/sygdomsramtes kontor.

Ved grov misligholdelse i en bestemt konkret sag vil betingelsen i konkurslovens § 114 for afsættelse af kurator/medhjælper være opfyldt, og dette vil måske også gælde i andre sager, hvor der ikke har været en konkret anledning hertil. Dette må således kunne komme på tale, hvis der foreligger fx et strafbart forhold/sigtelse herfor i relation til et eller flere boer. Også i sådanne tilfælde må Sø- og Handelsretten finde passende ad hoc løsninger.

Er det derimod forudsigeligt, at den faste kurator/medhjælper skal fratræde på en bestemt dato, fx som følge af alder, eller fordi det er bragt på det rene, at der ikke bliver tale om en forlængelse ved tidsbegrænset antagelse, har udvalget uden for misligholdelsestilfælde overvejet, om den pågældende skal kunne modtage sager og virke helt frem til fratrædelsestidspunktet, og om der bør være en passende afviklingsperiode efter fratrædelsen. Bobehandling vil altid have en vis tidsmæssig udstrækning og kan ikke bringes til ophør på en bestemt forudsigelig dag. Mange konkursboer sluttes dog inden for det første år, men en behandlingstid på 3-5 år er ikke ualmindelig.

Gældssaneringsager har dog sjældent en tidshorisont på over 1 år. En advokat er dog ikke som en offentlig ansat undergivet en bestemt afskedigelsesalder og kan således godt fungere i mange år efter at være fyldt 70 år. Er kurator valgt af kreditorerne gælder der ingen grænser for, hvor længe

den pågældende kan behandle konkursboet. Den omstændighed, at man ikke længere kan få tildelt vagter i Sø- og Handelsretten, indikerer heller ikke, at et konkursbo nødvendigvis skal være afsluttet eller afleveret til en anden inden for en given frist.

...

Når fratrædelsesdagen kan forudses, kan man med en vis ret hævde, at det ikke er hensigtsmæssigt, at man kan modtage boer, som man med rimelig sikkerhed ved, at man ikke kommer til at afslutte inden for en overskuelig tid. På den anden side er et kuratorskifte eller medhjælperskifte altid omkostningskrævende, fordi den nye først skal tilegne sig viden om den allerede stedfundne sagsbehandling. Denne merudgift er ikke i kreditorernes interesse. Dette er ej heller i Sø- og Handelsrettens interesse, idet der i så fald vil være forskel på boer, hvor kurator er valgt af kreditorerne, og boer hvor kurator er antaget som fast kurator. Dette vil give anledning til administrativt besvær og omkostninger for det offentlige.

Udvalget skal understrege, at det anførte naturligvis ikke gælder, hvor hvervet som fast kurator-/medhjælper ophæves som følge af misligholdelse, jf. straks nedenfor i afsnit 7.3.

7.2.2. Udvalgets overvejelser og forslag

Udvalget foreslår, at reglerne bør udformes således, at et skifte så vidt muligt undgås. Dette vil kunne opnås ved, at tildelingen af nye sager ophører, når den pågældende fylder 70 år, og at den pågældende herefter uden en fast tidsfrist kan afvikle alle modtagne sager. Herved er det også af mindre væsentlig betydning, om kurator modtager sager helt frem til det tidspunkt, hvor den pågældende fylder 70 år.

Gældssaneringsager er som regel afsluttet inden for ½ år. Der vil således ikke være problemer med at lade tildelingen ophøre ved det 70. år og herefter lade medhjælper slutte sagen, når denne er moden hertil.

Fratræder en kurator/medhjælper som følge af, at den tidsbegrænsede aftale udløber uden en forlængelse, kan den pågældende ligeledes afslutte alle sager, der er modtaget helt frem til fristens udløb.

Udvalget har overvejet, hvad der konkret skal anses for fratrædelsesdagen. Er denne knyttet til alderen, vil det være naturligt at vælge udgangen af den måned, hvori man fylder 70 år. Er fratrædelsen knyttet til en tidsbegrænset antagelse, må fratrædelsesdagen være knyttet til periodens udløb. Dette vil i praksis formentlig også være knyttet til en måneds udløb. En periode vil typisk løbe fra den 1. i en måned fx 1. august og en 10-årig periode vil således udløbe den 31. juli.

7.3. Ophævelse af hvervet grundet misligholdelse

7.3.1. Problemstilling

Det følger af kommissoriet, at udvalget skal forholde sig til »opsigelse« af hvervet som fast kurator/medhjælper som følge af misligholdelse. Da der er tale om, at hvervet som fast kurator/medhjælper skal bringes til ophør som følge af forhold hos den pågældende, har udvalget valgt at forstå dette som en »ophævelse«, ligesom det præciseres, at det ikke er et spørgsmål om at afsætte en kurator/medhjælper i en bestemt konkret sag. Sidstnævnte forhold er i relation til kurator udtrykkelig reguleret i konkurslovens § 114, hvorefter en sådan konkret afsættelse kun kan komme på tale, når der foreligger særlige grunde derfor.²⁰ Dette foreligger navnlig, når der rejses spørgsmål om inhabilitet. Dette har dog intet at gøre med misligholdelse, men særlige grunde kan også være grovere eller gentagne forsømmeligheder, eller strafbare forhold. Afsættelse af kurator i en konkret sag anvendes i praksis kun meget sjældent, og skyldes da i reglen, at kurator er kommet i økonomiske vanskeligheder eller ikke efterkommer skifterettens gentagne anvisninger om fremme af sagen. Der er ikke eksempler på tvungen afsættelse af en medhjælper i en gældssanerings sag. Hvervet som fast kurator/medhjælper har derimod en anden karakter, og der bør ikke nødvendigvis stilles de samme strenge krav til afsættelse som efter § 114, netop fordi det faste hverv har et skær af offentlighed over sig. Sker der afsættelse i en konkret sag som følge af forsømmelighed eller økonomiske forhold eller andre alvorlige forhold, fører dette heller ikke nødvendigvis til, at der skal ske afsættelse i andre sager. Er afsættelsen fx alene begrundet i forsømmelighed i en bestemt konkret sag, vil dette ikke automatisk føre til afsættelse i andre sager, der fremmes på behørig vis.

Derimod kan misligholdelse i en konkret sag godt føre til, at den pågældende ikke længere kan virke som fast kurator/medhjælper i andre sager. Spørgsmålet er derfor, om tærsklen bør sættes lavere i forhold til det fast hverv som kurator/medhjælper.

Hvis Sø- og Handelsretten vil sikre sig, at de faste kuratorer hører til blandt de bedst egnede bobehandlere, bør der derfor være mulighed for at udskifte en fast kurator, hvis denne ikke længere opfylder kravene. Et stempel som fast kurator har karakter af en offentlig autorisation, og der er derfor en forventning om, at der opretholdes et højt kvalitetsniveau og måske også højere end man normalt kan forvente. Kravene til tærsklen må dog ikke sættes så lavt, at enhver fejl eller mindre forsømmelse fører til afsættelse. Faste kuratorer har som regel indrettet kontoret på en sådan måde, at det er muligt at håndtere konkursager på en hurtig og effektiv måde. Dette gælder ikke mindst i boets indledende fase. En ophævelse i utide kan derfor have alvorlige økonomiske følger. På den anden side kan dette hensyn ikke tillægges større vægt ved alvorligere forhold.

7.3.2. Udvalgets overvejelser

7.3.2.1. Økonomiske forhold

Det er klart, at meget alvorlige økonomiske problemer bør føre til, at man straks fratræder som fast kurator/medhjælper. Dette bør dog ske længe før, der modtages en konkurs/rekonstruktionsbegæring mod den pågældende, eller før et selskab, som kurator/medhjælper ejer, sendes til tvangsopløsning. Det samme må gælde ved udlæg/udpantning og tvangsauktion. Her bortses selvfølgelig fra de tilfælde, hvor der indgives helt åbenbare urigtige begæringer, og hvor formålet blot er af chikanøs karakter. Retsplejeloven indeholder også i § 121, stk. 3, en bestemmelse om, at beskikelse som advokat kan nægtes, hvis den pågældende har betydelig forfalden gæld til det offentlige, hvorved forstås beløb i størrelsesordenen 50.000 kr. eller derover. Bestemmelsen vedrører kun offentlig gæld og kræver, at der er konneksitet mellem gældsstiftelsen og erhvervsudøvelsen. Anden privat gæld har ingen betydning.

Økonomiske problemer kan opstå af mange forskellige grunde, men årsagen hertil vil som regel være uden betydning, hvis de økonomiske vanskeligheder er en realitet. Da konkursbehandling og

gældssanering vedrører økonomi, er det naturligt, at der stilles krav om, at kurator/medhjælper har orden i egen økonomi. Dette modvirker også fristelsen til at begå ulovligheder.

Da begyndende økonomiske vanskeligheder ikke nødvendigvis fører til et økonomisk sammenbrud, og da Sø- og Handelsretten af arbejdsressourcemæssige grunde heller ikke har en interesse i at blive orienteret om enhver mindre betydende vanskelighed, hvis konsekvenser også vil være vanskeligt at vurdere i det konkrete tilfælde, har udvalget fundet, at det bør være op til kurator/medhjælper at vurdere, hvornår forholdet har en sådan væsentlig karakter, at Sø- og Handelsretten bør underrettes herom. I den forbindelse kan bestemmelsen i retsplejelovens § 121 naturligvis være vejledende, men ikke afgørende. I denne henseende bør der snarere lægges vægt på, om forholdets karakter nedsætter den pågældendes almindelige omdømme. Opfyldes denne pligt, og finder Sø- og Handelsretten på den baggrund, at forholdet er tilstrækkeligt alvorligt, kan retten naturligvis suspendere tildeling af nye sager og indføre øget overvågning i relation til eksisterende sager. Kurator/medhjælper indkaldes da snarest til et møde i Sø- og Handelsretten med henblik på drøftelse af et eventuelt ophør af samarbejdet. Hvis den faste kurator/medhjælper omvendt undlader at foretage indberetning om alvorlige økonomiske forhold, vil en sådan illoyalitet i sig selv kunne være en selvstændig afsættelsesgrund. Ansvar for underretning påhviler således kurator, men det understreges, at der kun gælder en sådan pligt ved meget alvorlige forhold.

I konkurssager kommer kurator i besiddelse af fremmede aktiver. Dette er derimod ikke tilfældet i gældssaneringssager. Denne omstændighed kan næppe begrunde, at der ses mildere på en medhjælperes økonomiske forhold. En medhjælper, der selv har økonomiske problemer, er ikke den rette til at bistå i gældssaneringssager.

7.3.2.2. Strafbare forhold

Er kurator/medhjælper dømt for et strafbart forhold, navnlig af økonomisk art, vil dette selvsagt føre til, at samarbejdet må ophøre. Kurator/medhjælper er i praksis altid advokat, og beskikkelsen som advokat vil da ofte være eller blive frakendt efter retsplejelovens § 138, jf. straffelovens § 79. Problemet knytter sig til tiden op til en dom, dvs. til en periode, hvor det endnu er uvist, om den pågældende er skyldig. Hvis den pågældende fratages indtægtsmuligheder, kan det have alvorlige

økonomiske følger, hvilket ikke mindst vil være problematisk, hvis den pågældende efterfølgende frifindes. Omvendt kan kreditorer og en skyldner ikke være tjent med, at en kurator skal forvalte fremmede aktiver, når der er risiko for, at den pågældende har gjort sig skyldig i et strafbart forhold navnlig af økonomisk karakter. Hensynet til retsfølelsen taler også for, at dette gælder medhjælperne. Denne afvejning af hensyn kan i praksis være vanskelig.

Det er klart, at ikke enhver forseelse har betydning i denne sammenhæng. Det følgende kan således indskrænkes til kun at omfatte straffelovovertrædelser og overtrædelser af særlovgivning omkring økonomiske forhold. Det vil i praksis formentlig sige skatte- og afgiftslovgivningen. Når udvalget har valgt at medtage alle overtrædelser af straffeloven og ikke kun de bestemmelser, der vedrører berigelseskriminalitet, hænger dette sammen med, at sådanne forhold i almindelighed vil gøre den pågældende uværdig til at være fast kurator/medhjælper, hvorimod andre særlovsovertrædelser, fx hastighedsforseelser, ikke i almindelighed har denne virkning.

Forud for en dom foreligger der en sigtelse og en tiltale. Når dette er tilfældet, finder udvalget, at det i begge tilfælde bør være en pligt for kurator/medhjælper at underrette Sø- og Handelsretten herom.

Sø- og Handelsrettens ledelse bør i dette tilfælde snarest holde et møde med den pågældende samt eventuelt indhente oplysninger fra anklageren. På baggrund heraf må Sø- og Handelsretten tage stilling til, om den pågældende indtil videre skal suspenderes fra fremtidige sager. Denne afgørelse er af administrativ karakter, og beslutningen er formentlig endelig. Selvom afgørelsen reelt har karakter af en foreløbig strafferetlig sanktion, har den pågældende ikke de samme retsgarantier, som i straffesager. Når henses til, at der er tale om en foreløbig afgørelse, der vil blive fulgt op af en strafferetlig afgørelse, som fx også kan indebære et tiltalefrafald, og til at der er et væsentligt hensyn at tage til kreditorer og skyldnere, finder udvalget, at Sø- og Handelsretten ikke bør være afskåret fra at benytte en suspension fra hvervet som fast kurator/medhjælper som en foreløbig sanktion, men naturligvis forudsat det sker efter forudgående høring.

Viser det sig under denne høring, at der er hold i sagen, fx fordi der foreligger en tilståelse, kan der også være grund til at overveje, om kurator/medhjælper skal afsættes i alle de konkrete sager, som den pågældende behandler. Denne afgørelse er dog af juridisk karakter, jf. konkurslovens § 114, og må træffes i de enkelte sager. Ledelsen i Sø- og Handelsretten vil derfor på grundlag af høringen udfærdige et generelt notat til fremlæggelse i de enkelte sager.

Har der været afholdt et sådant møde i forbindelse med en sigtelse, skal Sø- og Handelsretten på ny underrettes, hvis der også rejses tiltale, og der skal da holdes et nyt møde med den pågældende. Foreligger der et tiltalefrafald eller efterfølgende en frifindende dom, må konsekvensen være, at suspensionen straks bringes til ophør ved appelfristens udløb.

Hvis en fældende dom ankes, bør suspensionen opretholdes, indtil ankesagen er endeligt afgjort. Hvis den faste kurator/medhjælper undlader straks at orientere Sø- og Handelsrettens ledelse om, at politi/anklagemyndigheden har rejst sigtelse/tiltale, bør en sådan illoyalitet i sig selv føre til øjeblikkelig afsættelse og ikke blot suspension.

7.3.2.3. Kritisabel sagsbehandling

Langsommelig sagsbehandling, der ikke er konkret begrundet, eller hyppige og gentagne undladelser fx af indberetninger i henhold til konkurslovens § 125 eller manglende besvarelse af skifterettens henvendelser, er uacceptabelt. Dette gælder navnlig, når det offentlige står som garant for, at de faste kuratorer/medhjælpere, er blandt de mest effektive og bedst egnede sagsbehandlere. Uanset dette må ophævelse af samarbejdet som følge heraf altid tage sit udgangspunkt i de konkrete sager. Er der derfor grundlag for at afsætte kurator i medfør af konkurslovens § 114, eller medhjælper i en gældssaneringssag, vil dette som det altovervejende udgangspunkt også føre til, at samarbejdet generelt må bringes til ophør. Tolerancegrænsen bør nok for faste kuratorer/medhjælpere sættes noget lavere, uden at det dog vil være muligt at angive dette mere præcist. Udgangspunktet må være, at samarbejdet bringes til ophør, medmindre der foreligger ganske særlige grunde.

7.3.2.4. Andre

at lave en udtømmende opregning over omstændigheder, der kan føre til, at samarbejdet med en fast kurator/medhjælper bør ophøre. Dette skal dog naturligvis altid være sagligt begrundet. Da hvervet, som tidligere anført, har et vist offentligt tilsnit over sig, bør man i almindelighed kunne stille store vandelskrav til en fast kurator/medhjælper, men det vil næppe være muligt at sætte tærsklen meget lavere end svarende til de krav, der i øvrigt stilles til andre kuratorer.

Udvalget har overvejet, om der i andre situationer, som ikke er helt så grelle som de ovenfor nævnte, bør indføres en opsigelsesperiode, således at den faste kurator/medhjælper kan indrette sig herpå. Udvalget finder dog ikke anledning til at stille forslag herom. Dette hænger sammen med, at samarbejdet i andre tilfælde i reglen ophører, fordi man bliver enige herom, og i så fald træffes der også aftale om en afviklingsperiode. Hvis der er grundlag for at bringe samarbejdet til ophør, bør dette have øjeblikkelig virkning, dvs. have karakter af en ophævelse. Hvis kurator-/medhjælper kan fortsætte i en periode, kan forholdet næppe være så grelt, hvorfor der næppe heller er basis for at opsige samarbejdet.

Man kunne i denne forbindelse overveje, om det forhold, at en fast kurator/medhjælper flytter geografisk længere væk eller indgår samarbejde med et andet advokatkontor, og hvor der måske i forvejen er flere faste kuratorer, eller til et kontor med et dårligt omdømme, bør føre til at samarbejdet tages op til revision. ...

Udvalget kan tiltræde, at skifterettens ledelse naturligvis snarest må underrettes om sådanne forhold, uden at det dog er nødvendigt at fastsætte en sanktionsnorm i den forbindelse. Udvalget kan endvidere tiltræde, at Sø- og Handelsretten som led i sin naturlige regulering af kredsen af faste kuratorer/medhjælpere kan lade det indgå som et moment ved genantagelse, at et advokatfirma nu er repræsenteret ved et større antal advokater, end hvad der skønnes hensigtsmæssigt. Udvalget finder dog anledning til at præcisere, at Sø- og Handelsretten naturligvis ikke bør inddrages i fusionsforhandlinger mellem advokater, i den forstand at Sø- og Handelsretten i hvert enkelt tilfælde skal godkende, at en fast kurator/medhjælper kan fortsætte efter en fusion.

7.3.3. Udvalgets forslag

Udvalget foreslår, at spørgsmålet om ophævelse af samarbejdet med en fast kurator/medhjælper i vidt omfang bør følge reglerne om afsættelse af kurator i medfører af konkurslovens § 114, således at en afsættelse i en konkret sag som regel bør føre til, at det generelle samarbejde må bringes til ophør. Dette vil navnlig være tilfældet, hvor kurator/medhjælper er udsat for et økonomisk sammenbrud, eller der er nærliggende risiko herfor, eller hvor der foreligger et strafbart forhold, eller hvor der i en konkret sag er konstateret langsommelig sagsbehandling. I sidstnævnte tilfælde vil dette typisk ske, efter at en forudgående og omfattende rykkerprocedure har været igangsat af retten, uden at det har været muligt at formå kurator til at rette for sig inden for rimelig tid. Herved er man klart uden for området af enkeltstående forglemmelser.

Udvalget foreslår endvidere, at samarbejdet kan bringes til ophør, hvis kurator undlader at oplyse om økonomiske vanskeligheder, der nedsætter den pågældendes almindelige omdømme, og om mulige strafbare forhold, eller andre forhold af væsentlig betydning, som påvirker dennes almindelige omdømme.

Hvis der er tale om alvorligere økonomiske forhold, hvor det endnu ikke med sikkerhed kan fastslås, at dette kan føre til et økonomisk sammenbrud, eller er der tale om endnu ikke fastslået strafbart forhold, kan Sø- og Handelsretten midlertidigt suspendere tildelingen af nye sager.

Proceduren omkring en mulig ophævelse af samarbejdet bør reguleres, således at en ophævelse eller en suspension bør ske efter forudgående drøftelse med den faste kurator/medhjælper.

Den faste kurator/medhjælper skal altid snarest give oplysninger om andre forhold af betydning for Sø- og Handelsretten, herunder navnlig om gennemførte fusioner eller andet skifte.

8. Konklusioner:

Som led i en ansøgning om et hverv som fastkurator/medhjælper skal denne som minimum indeholder oplysninger om følgende forhold:

- a) Udover navn, profession og adresse, skal ansøgningen indeholde oplysning om fødselsdato.
- b) Erklæring om ansøgerens økonomiske hold, herunder at der ikke foreligger begæring om udlæg/konkurs eller anden belastende gæld.
- c) Redegøre for kyndighed og indsigt i bobehandling, herunder om
 - hvor mange konkursboer/gældssaneringsager den pågældende har behandlet både som selvstændig kurator/medhjælper eller på anden måde.
 - Det samme gælder tilsvarende typer boer, navnlig dødsboer, herunder insolvente dødsboer, og ægtefælleskifter.
 - Erfaring med hensyn til førelse af retssager og møderet for højere instanser bør ligeledes oplyses.
 - I den forbindelse bedes det tillige oplyst, hvor længe den pågældende har behandlet de pågældende typer boer og i tilknytning til hvilke skifteretter.
 - Endelig bør ansøgeren redegøre for sine evner til at finde pragmatiske og holdbare løsninger.
- d) Oplysninger om gennemførte relevante kurser.
- e) Oplysninger om forfattervirksomhed.
- f) Kendskab til relevante udenlandske forhold.

En ansøger må være indstillet på følgende:

- a) Sø- og Handelsretten kan indhente nærmere oplysninger om den pågældende hos andre skifteretter, hos Danske Insolvensadvokater, Kuratorforeningen og andre som kan have oplysninger om den pågældendes evner i relation til såvel kyndighed som tillid.
- b) Ved fusioner mv. kan Sø- og Handelsretten træffe bestemmelse om, at der fremadrettet skal være færre kuratorer, eller der skal ske suspension eller begrænsninger med hensyn til at deltage i vagtordningen.
- c) Der er ikke adgang til automatisk generationsskifte i tilknytning til fratreden.
- d) Udover deltagelse i en vagtordning må den pågældende være indstillet på at deltage i formaliserede samtaler med Sø- og Handelsrettens ledelse.
- e) At blive indkaldt til en personlig samtale.

- f) At hvervet er tidsbegrænset til 10 år (dissens for en periode på 4-6 år), men at perioden kan forlænges op til flere gange med 10 år, jf. dog pkt. g. Ved fratræden kan modtagne sager afvikles.
- g) At der skal ske fratræden senest ved det fyldte 70. år, dog således at modtagne sager kan afvikles efterfølgende.
- h) Ansøgning om genantagelse skal ske senest 1 år før fristen udløber.
- i) Deltage i møder omkring hvervet, hvis Sø- og Handelsretten finder anledning hertil.

Krav til faste kuratorer/medhjælpere:

- a) Der skal løbende gives oplysninger om alle relevante forhold, der kan svække den pågældendes anseelse i offentligheden, navnlig i relation til den pågældendes økonomiske og strafbare forhold.
- b) Oplyse om fusioner mv.

Opslag:

- a) Besættelse af stillinger sker på grundlag af stillingsopslag, herunder tillige i forbindelse med genantagelse.
- b) Dette sker i Statstidende og i samarbejde med Advokatsamfundet, Danske Insolvensadvokater og Kuratorforeningen. Stillingsopslag offentliggøres på Sø- og Handelsrettens hjemmeside.
- c) Det tilstræbes, at flere stillinger opslås samlet, uanset at de ikke er til genbesættelse på samme tidspunkt.